

1944, september 26. Moskva. — Depeša čs. velvyslanca Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne s odpovedou na podráždený výpad čs. vlády proti spoločnému vyhláseniu čs. verejných, politických a vojenských činiteľov v Moskve do českých zemí.¹

Tajné.

Tvá 261.²

1. Depeši jsem nemohl předat, neboť Němec odletěl.

2. Iniciativa vyšla jednak ze zdejších kruhů krajanských a vojenských, jednak ze sboru politických poradců, aby byla manifestována solidarita s bojem slovenského lidu. Prohlášení neobsahuje ve skutečnosti konkrétní výzvy k okamžitému všeobecnému otevřenému vystoupení. Já sám, jak víš, ve svém komentáři z 21. září jsem mluvil pouze o pohotovosti a o zvýšené činnosti partyzánské, ve snaze prohlášení na skutečný jeho smysl redukovat. Slánský podával referát zejména o přechodu českých vyzbrojených oddílů.

3. Sovětské úřady samy jsou si vědomy své odpovědnosti a svůj vlastní rozhlas v tom ohledu usměrňují. Nejsou ovšem proti partyzánsčině a sabotážní akci.

Fierlinger.

AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 2218 (Mos. 313). Záznam dešifrované došlé depeše (d. 27. 9. 1944). Strojopisný přepis.

¹ Porovnaj predchádzajúce dokumenty čís. 296 a 335 zo 16. a 21. 9. 1944.

² Šlo o depešu z 22. 9. 1944, v ktorej predseda londýnskej vlády Šrámek žiadal vládneho delegáta Nemca: „Jménom vlády Vás žiadam, aby ste jí laskavě vysvětlili, proč jste vydali provolání, aniž jste napřed o tom informovali, ačkoli jde o politický projev velmi závažný. Předpokládáme, že jste měli speciální zprávy o situaci v českých zemích, které Vás vedly k tomuto projevu. Soudíme z depeše č. 283, že Vám podrobnější zprávy dal Slánský. Prosíme Slánského, aby nám přes velvyslanectví laskavě sdělil, jaké má zprávy z českých zemí. Dosavadní zprávy, které my odtamtud máme, ukazují:

1. že se lid všude připravuje k bojovým akcím,
2. že v některých krajích jsou už menší partyzánské skupiny,
3. že se připravují i širší organizace rázu vojenského v součinnosti s politickými činiteli,
4. že se všude, kde je možno, tvoří tajné národní výbory, a to na základě národní fronty,
5. že je naprostý nedostatek zbraní, a pokud tu a tam zbraně mají, jsou to jen pistole a lehké zbraně, ale v zcela malém počtu,
6. že bojové akce nutně předpokládají pomoc Spojenců, především opatřením a zasláním zbraní a munice.

Sami soudíme, že bojové akce v českých zemích — nemají-li být s hlediska vojenského předčasné — nemohou se začít dříve, pokud se sovětské vojsko nepřiblíží na dosah těchto krajů; a to přibližně asi tak, jako tomu bylo v případě slovenském; víte sami, že když začly boje na Slovensku, sovětské činitele měli nejdříve legitimní obavu, bylo-li vše náležité a uvážené připraveno.

Souhlasíme ovšem, že náš lid musí být nyní už v bojové pohotovosti, a proto z londýnského rozhlasu mluvíme už dávno v tomto smyslu, a to podle prohlášení presidenta Beneše ve Státní radě z 3. února.

Vláda žádá ministra Němce a ostatní politické spolupracovníky, aby se o podobně závažných projevech hleděli, je-li jen trochu možno, dohodnout napřed s prezidentem a vládou. Hned, jak Váš projev byl oznámen, byli jsme se strany Angličanů a ostatních spojenců dotazováni, stalo-li se tak se schválením presidenta a vlády. V tomto, jako ve všech stejných případech, jde nám jen o to, abychom z Londýna a z Moskvy vystupovali před veřejností mezinárodní i svou vlastní veřejností shodně, aby tak nikdo nemohl konstruovat, že mezi námi shoda není." (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2376, Mos. 261.)

Podobné pokarhanie za pripojenie sa k vyhláseniu dostal od svojho nadriadeného gen. Ingra aj náčelník čs. vojenskej misie v SSSR Píka. „Připojil jste se s gen. Nižborským a Svobodou k výzvě do Čech a Moravy. Není vhodné, abyste se vědomí si odpovědnosti svého vojenského služebního postavení, zúčastnili takovýchto projevů, tím spíše, když Vám musí býti znám stav prostředků v našich zemích, od kterých je závislé rozhodnutí i úspěch akce. Příště bez souhlasu